

idet denne — for ikke at tale om, hvorledes han bar sig ad, da han fra *første Færd* gjorde Kvinden til sin Konstræl og Barneføderske, Arbejdsstræl og Barneplejerske, Madlaverske, Opvarterske, Rengørerske osv. osv. i det uendelige, læssende alt muligt Tidligt- og Sildearbejde paa hendes svagere Konstitution, mens han selv kun gik paa Jagt og Fiskeri og Slagsmaal eller sad og aad og drak sig fordærvet om Nætterne, mens Kvinden som hans tvungne Slavinde maatte gaa og varte op og tjene ham i alle hans Lyster og Luner — endnu i vore Dage finder det i sin Orden, at Kvinden, foruden pligtskyldigst at føde ham alle de Børn, hun paa nogen Maade kan, *tillige skal have en længere og ofte meget strengere Arbejdstid end han.*

Jeg skal illustrere denne Paastand med nogle faa Exempier:

Husmandens Kone paa Landet maa op af Sengen en Time eller to før Manden om Morgen; ti hun skal have lavet Morgenkaffe og smurt Mad for hele Dagen til ham, sig selv og Børnene, have disse vasket og klædt paa, givet Høns og Gris Æde osv., inden hun følges med ham paa Arbejde. Ved dette udrætter hun saa i Reglen Dagen igennem lige saa meget som han, ja, næsten al Tid i Forhold til Kræfterne *mere*, da hun med sine færre Kræfter maa anstrænge sig meget mere end han ved det samme Arbejde. Om Middagen maa hun saa løbe en Vending hjem og se til Børnene og Grisen, mens Manden lægger sig paa Marken eller i Bondens Lade og tager sin Middagslur. Om Eftermiddagen arbejder hun atter ligesaa længe og haardt som han ved Dagleje- eller Akkordarbejdet, og naar de kommer hjem om Aftenen, tænder han sit Sugerør, og øver sig i den nyttige Beskæftigelse at sidde og fylde deres eneste lille Opholdsstue med Nikotinrøg, medens hun maa til at lave dem lidt varm Mad, fodre Gris og Høns, og naar hun har faaet alle øvrige Husets Beboere vel fodret, klædt af og i Seng — maa hun ofte sidde i Timevis for at sy paa Mandens, hendes eget eller Børnenes Tøj eller gøre andet om Dagen forsømt nødvendigt husligt Arbejde. Kanske har hun saa tilmed et eller flere ganske smaa Børn, som idelig forstyrrer hendes Søvn om Natten, naar hun endelig kommer til, hvad der skulde kaldes Ro — kanske gaar hun under alt dette frugtssommeligt med et nyt lille Væsen, eller lider mere eller mindre under den maanedlige Menstruation eller har andre Sygdomme og Svagheder, som hun selvfølgelig let kan paadrage sig ved et saadant Liv! Tænk selv! — — —

Og Arbejdsmandens Hustru i Byerne har det ikke stort bedre.

Gaar vi til Gaardmandsstanden paa Landet, da finder vi ganske vist Livsvilkaarene som Regel bedre for baade Mand og Kvinde; men Forholdet mellem disses Stilling er det samme: Konen først oppe om Morgen, travlest beskæftiget hele Dagen og senest i Seng om Aftenen. Ja, i den Tid af Aaret, da Pigerne tages fra hende til Mark- eller Tærskearbejde, er hun aldeles overlæst med Madlavning, Barnepleje, Rengøring osv., ja, stundom har hun den Bestilling at skulle passe Haven med, mens Manden ofte kun forslaaer Tiden med ved »Røg og Damp« af sin trofaste Tidsfordriver, Piben, at gaa og se paa sine Arbejdsfolk.

Og Købmandens eller Haandværksmesterens Kone i Byen har det ogsaa med Travlheden, da der stilles store Krav til hende baade med Hensyn til det ofte store Folkehold, Børnene, Huset og de mange Gæster.

Og saaledes kunde vi forfølge Forholdet gennem alle Stænder i Samfundet, lige fra det laveste Trin paa Samfundsstigen til de højeste Spidser, og se, at Kvinden — foruden at maatte bære alle Lidelserne og Farerne ved Børnenes Tilbliven — desuden i det hele maa udrette alt det mest trivielle og kedelige, det mindst agtede og det mindst lønnede Arbejde, at hendes Arbejdstid er meget længere og Arbejdet i Forhold til begges fysiske Kræfter og Helbredstilstand i Reglen ogsaa al Tid meget mere *anstrengende* for hende end for ham.

Ja, jeg véd adskillige Exempier fra det virkelige »højcivilisatoriske Fremskridtssliv« i vore Dage (hvor Mændene skal have afkastet alt det »barbariske«), paa at der er blevet stillet den Fordring til en Kone, at hun — trods hyppige Svangerskaber og Barnefødsler — foruden at passe Børnene, samt Huset og Husholdningen til en halv Snes Mennesker, ganske *ene*, tillige skulde gaa i Mark, Have eller Mejeri en Del af Dagen og hjælpe til med Udenomsarbejde.

Man skulde ikke tro, det var sandt; men hvis nogen tvivler paa det, kan de komme til mig, og jeg skal skaffe dem »uopdagede Kendsgærninger« for det fra Hundreder af Steder i det Land Danmark og i det Herrens Aar 1890.

Men det er desværre vel kun faa af mine egne Kønssæller, der tilfulde *forstaar*, hvilke Urimeligheder der bliver forlangt, og hvilke grusomme Uretfærdigheder der bliver begaaet imod Kvinden. Ti ellers vilde de næppe selv være med til at stille saadanne Krav, da jeg tror, at det kun i de færreste Tilfælde sker af ligefrem Ondskab.

Men heri ligger det »barbariske« og uciviliserede hos Manden, at han Dag for Dag og Aar efter Aar rask væk stiller Krav til Kvinden om Ting, hvis Udførelse i Praxis han ikke har det mindste Kendskab til, hvis Rækkevidde han ikke øjner, og om hvis helbredsnedbrydende og nerveødelæggende Tendens han ikke har den fjærreste Anelse, lægger den ene Byrde fra sig selv over paa hendes svagere Skuldre efter den anden, stiller større og større Fordringer til hende med Hensyn til Børnenes Opdragelse, Husets Properhed, Madens Tilberedelse og Anretning osv. for hvert nyt Fremskridt, han selv gør ad den menneskelige Dannelses Trappetige — og mens han selv i Mangelighed og god Tid plejer sin egen baade legemlige og aandelige Udvikling.

Og saa kommer en skøn Dag en af hans mest intelligente Typer og kaster den forurettede og mishandlede Kvinde med knusende Foragt i Ansigtet, at hun — det er *hende, Kvinden* — er »barbarisk«, peger Fingre ad hendes Klædedragt og henviser med naiv Stolthed til sine egne store »civilisatoriske Fremskridt«! — Herre Gud! —

Men Kvinden kunde med anderledes berettiget Stolthed pege hen paa, at hun, paa Grund af hendes forholdsvis *meget større* Deltagelse i Samfundets nyttige fysiske Liv og Arbejde, har en *langt større Berettigelse til at deltage i Samfundets Lovgivning end Manden!* —